

Večstopenjska šola pri Sv. Jakobu

**MEDVRSTNIŠKO NASILJE
IN SPLETNO MEDVRSTNIŠKO NASILJE**

PREPOZNATI NASILJE IN GA PREPREČITI

**BROŠURA ZA UČENCE, DIJAKINJE IN DIJAKE
VEČSTOPENJSKE ŠOLE PRI SV. JAKOBU
V TRSTU**

Brošuro je pripravila ekipa referentov proti medvrstniškemu nasilju in spletnemu medvrstniškemu nasilju.

Prevodi v slovenščino in navodila ter gradivo povzeto po spletni platformi www.piattaformaelisa.it.

Odobril šolskii svet na seji 30.10.2025.

MEDVRSTNIŠKO NASILJE IN SPLETNO MEDVRSTNIŠKO NASILJE

POZOR: o medvrstniškem in spletnem nasilju lahko govorimo le v primeru, ko so v dejanju udeleženi mladoletniki.

Kaj je medvrstniško nasilje?	Kaj ni medvrstniško nasilje?
Nasilništvo v šoli je najpogostejša oblika nasilja med mladostniki. Nasilništvo je agresivno vedenje, ki povzroči škodo drugi osebi; ponavlja se skozi čas, žrtev pa se pogosto ne more braniti. Nasilnik išče med svojimi žrtvami osebo, ki je šibka, saj se ob tem počuti močnega. Oblike medvrstniškega nasilja: • FIZIČNO: udarci ali brcanje, jemanje ali zloraba osebnih predmetov žrtve; • VERBALNO: žaljenje, posmehovanje, obrekovanje; • POSREDNO: širjenje govoric, izolacija, izključitev iz skupine. Nasilništvo je lahko tudi diskriminatorno: • homofobno; • rasistično; • proti invalidom.	Šala: Če se pri šali se vsi skupaj zabavamo, ne da bi prizadeli druge. Konflikt med vrstniki: gre za preprost prepir. Pri obnašanjih, ki so »skoraj agresivna«, lahko pride do situacij, kjer mladostniki igrajo nasilne igre, se igrajo v boju ali izvajajo agresije na igriv način.

Spletno medvrstniško nasilje je nasilje, ki se izvaja preko digitalnih medijev (računalnikov, pametnih telefonov, socialnih omrežij, sporočil).

2. člen zakona št. 71 z dne 29.5.2017, ki opredeljuje spletno medvrstniško nasilje, pravi:

»... v spletno medvrstniško nasilje spada vsakršna oblika pritiska, agresije, nadlegovanja, izsiljevanja, žaljenja, obrekovanja, omalovaževanja, kraje identitete, spreminjanja, nezakonitega pridobivanja, manipuliranja, nezakonitega obdelovanja osebnih podatkov v škodo mladoletnikom, izvedena preko telekomunikacijskih sredstev, kot tudi širjenje vsebin na spletu, ki obsegajo enega ali več članov družine mladoletnika, katerih namen je namerno in pretežno izolirati mladoletnika ali skupino mladoletnikov, izvajati resno zlorabo, škodljiv napad ali jih zasmehovati.«

Spletno medvrstniško nasilje pomeni izvajanje nadvlade, žalitev, lažnih trditev ali kršenje pravice do zasebnosti vsakega izmed nas na spletu, preko SMS sporočil, elektronskih sporočil ali širjenja nezaželenih slik ali posnetkov na internetu ali socialnih omrežjih. Najpogostejša dejanja so širjenje fotografij ali posnetkov, kjer je žrtev prikazana v neprimernih situacijah ali posnetkih s spolno vsebino.

Enostavnost, s katero mladostniki uporabljajo tehnologijo, ter enostavnost, s katero lahko izvajajo računalniško nasilje s klikom miške ali dotikom na zaslonu, otežujeta razumevanje škode, ki jo povzročajo virtualna dejanja, in posledice, ki iz tega izhajajo, saj pogosto pri spletnem nasilništvu ni fizičnega stika z žrtvami.

Spletno nasilništvo nima časovnih in prostorskih omejitev.

Spletni povzročitelji nasilja menijo, da lahko na spletu počnejo stvari, ki jih v resničnem življenju ne bi mogli, kar jih ne naredi odgovorne ali zavedajoče se posledic svojega vedenja.

Kdorkoli, tudi tisti, ki je žrtev v resničnem življenju, lahko postane spletni povzročitelj nasilja.

KAJ PRAVI ZAKON?

Italijanska ustava

Morda še nikoli niste pomislili, da bi lahko vaše vedenje kršilo našo Ustavo, ki je, kot veste, temeljni zakon države.

Pripravili smo nekaj primerov, s posebnim poudarkom na neupoštevanju 2., 3. in 34. člena Italijanske ustave.

2. člen varuje vse neprekršljive človekove pravice, tudi znotraj skupnosti, v kateri živite, ter nalaga vsakemu dolžnost spoštovanja vseh in izpolnjevanja družbene solidarnosti, kar pomeni med drugim tudi odgovornost za zaščito šibkejših.

Vprašajte se: ali je žaljenje sošolca kršitev neodtujljive pravice, kot je spoštovanje? Ali je norčevanje iz šibkejšega sošolca spoštovanje dolžnosti solidarnosti in zaščite drugega, o kateri govori 2. člen? Opravite še druge primere in razmislite v razredu s pomočjo odraslega voditelja.

2. člen

Republika priznava in zagotavlja neprekršljive pravice, ki jih ima človek kot posameznik in kot član družbenih skupnosti, v katerih se razvija njegova osebnost, ter zahteva izpolnjevanje neodpovedljivih dolžnosti politične, gospodarske in družbene solidarnosti.

(prevod: prof. Marijan Bajc)

Preidimo k 3. členu:

Ste že slišali pomen tega člena?

Vsi imamo "enako družbeno dostojanstvo" in smo "enakopravni pred zakonom".

Toda ni dovolj, da to rečemo, to izjavo moramo uresničiti v vsakdanjem življenju.

Ste se že kdaj norčevali iz sošolca, ker prihaja iz druge države, ker je druge veroizpovedi, ker je homoseksualec, ali preprosto zato, ker se oblači drugače kot vi?

Razmislite o svojem vedenju.

3. člen

Vsi državljani imajo enako družbeno dostojanstvo in so enaki pred zakonom, ne glede na spol, raso, jezik, vero, politično prepričanje ter osebni in družbeni položaj. Naloga republike je, da odpravlja gospodarske in socialne ovire, ki dejansko omejujejo svobodo in enakopravnost državljanov ter s tem onemogočajo celovit razvoj človekove osebnosti in konkretno udeležbo vseh delavcev pri politični, gospodarski in socialni ureditvi države.

(prevod: prof. Marijan Bajc)

In še, ali veste, da naša Ustava v 34. členu pravi, da je šola dostopna vsem?

Obnašanje, kot sta nasilje in spletno nasilje, ki pripeljeta žrtve do izogibanja pouku in opustitve izobraževanja, je kršitev temeljne pravice vseh do izobraževanja.

34. člen

Šola je dostopna vsem. Nižja, vsaj osemletna izobrazba je obvezna in brezplačna. Sposobni in pridni dijaki imajo pravico doseči najvišjo stopnjo izobrazbe, čeprav so brez sredstev. Republika uresničuje to pravico s štipendijami, nakazili družinam in drugimi podporami, ki morajo biti podeljene po natečaju.

Kazenski zakonik

POMEMBNO: ko izvajate dejanja medvrstniškega in spletnega nasilja, opravljate kazniva dejanja.

Kaznivo dejanje je posebej resno vedenje, ki ne spoštuje zakona in ki se kaznuje s strani države s kaznimi, ki lahko segajo vse do odvzema osebne svobode (zaporne kazni).

Kazenska odgovornost je osebna in izpostavljam, da je **mladoletnik že od 14. leta** dalje kazensko odgovoren, kar pomeni, da je lahko obsojen na sodišču za mladoletnike.

Če je mladoletnik, mlajši od 14 let, prepoznan kot "družbeno nevaren", je podvržen varnostnim ukrepom, ki lahko vključujejo tudi odstranitev iz lastne družine.

Obstaja tudi možnost izreka opomina zoper avtorja spletnega nasilja.

OPOMIN

7. člen Zakona št. 71/2017 ureja postopek opomina, ki je predviden v 8. členu dekreta z dne 23. februarja 2009, št. 11, ter ga razširja tudi na primere spletnega nasilja kot sredstvo odvrčanja in popravljanja spletnega povzročitelja nasilja.

»1. Dokler ni vložena tožba ali prijava za eno od kaznivih dejanj iz členov 594, 595 in 612 kazenskega zakonika ter člena 167 zakona o zaščiti osebnih podatkov, iz zakona z dne 30. junija 2003, št. 196, storjenih prek interneta s strani mladoletnikov, starejših od štirinajst let, proti drugemu mladoletniku, je lahko uporabljena postopkovna ureditev opomina iz člena 8, odstavkov 1 in 2, zakona z dne 23. februarja 2009, št. 11, spremenjenega z zakonom 23. aprila 2009, št. 38, in kasnejšimi spremembami.

2. Za opomin pozove okrožni načelnik mladoletnika skupaj z vsaj enim od staršev ali drugo osebo, ki izvaja starševsko odgovornost.

3. Učinki opomina iz prvega odstavka prenehajo, ko mladoletnik dopolni polnoletnost.«

Poenostavljeno: opomin, ki ga izda okrožni načelnik, preprečuje uporabo kazni in pomaga mladoletniku, da postane bolj ozaveščen glede svojega dejanja.

Vaja: S pomočjo odrasle osebe poskusite pomisliti na konkretne primere, ki spadajo v okvir spodaj navedenih členov italijanskega kazenskega zakonika in s tem povezane prekrške.

Primer: Kaj pomeni nadomestiti osebo? Kakšna je razlika med udarci in telesnimi poškodbami? Kaj pomeni pornografija? Kaj je grožnja?

V tabeli boste našli člene Kazenskega zakonika in prekrške, v katerih se lahko prepoznate, če ste povzročitelji nasilja.

Če ste priča vedenju, ki vključuje nasilje ali spletno nasilje, se TAKOJ pogovorite z odraslo osebo.

Členi in prekrški

Člen	Prekršek
494. člen kazenskega zakonika	Nadomestitev osebe
580. člen kazenskega zakonika	Spodbujanje ali pomoč pri samomoru
581. člen kazenskega zakonika	Pretepi
582. člen kazenskega zakonika	Telesne poškodbe
600. člen ter, 600. kvater, 600. kvater.1 kazenskega zakonika	Otroška pornografija, posedovanje pornografskega gradiva, virtualna pornografija
610. člen kazenskega zakonika	Zasebno nasilje
612. člen kazenskega zakonika	Grožnja
612. člen bis kazenskega zakonika	Preganjanje
615. člen in 615. bis kazenskega zakonika	Nezakonit vpliv na zasebno življenje
615. člen ter kazenskega zakonika	Nezakonit dostop do računalniškega ali telekomunikacijskega sistema
616. člen kazenskega zakonika	Kršitev, kraja ali uničenje poštne pošiljke
624. člen kazenskega zakonika	Kraja
628. člen kazenskega zakonika	Ročna tatvina
629. člen kazenskega zakonika	Izkoriščanje
640. člen kazenskega zakonika	Prevara
167. člen Zakona o zasebnosti	Nezakonito obdelovanje osebnih podatkov

Civilni zakonik

Avtor nasilja in/ali spletnega nasilja, tudi če še ni storil kaznivega dejanja, lahko povzroči škodo žrtvi zaradi trpljenja, vključno moralnega. To škodo je treba vrednotiti, to pomeni, da bo žrtvi plačan znesek denarja, ki se izračuna glede na resnost škode: v primeru, da je krivec mladoletnik, bodo običajno plačali starši ali tisti, ki skrbijo za mladoletnika.

V primeru, da gre za kaznivo dejanje, bo mladoletnik kaznovan s kaznijo, ki je določena za kazniva dejanja, medtem ko bo odškodnina vedno na stroške odraslega, ki je odgovoren za dejanje.

Zakon določa, da tudi šolsko osebje preverja spoštovanje zakona, ne samo med poukom, ampak tudi med pripravljalnimi dejavnostmi, srečanji s starši in ob vsakem drugem času, ko so prisotni v šoli. Zato je pomembno upoštevati smernice, ki se nanašajo na pravilno obnašanje znotraj šolskega zavoda.

Šolski pravilnik

Povzročitelji nasilja kršijo tudi šolski pravilnik, zato jih lahko doleti hudi disciplinski ukrepi, kot so:

- nižja ali negativna ocena iz vedenja;
- ponavljanje šolskega leta;
- izključitev za nekaj dni;
- izključitev za več kot dva tedna;
- izključitev do konca šolskega leta.

ODGOVORNOSTI IN OBVEZNOSTI ZA PREVENTIVO IN BOJ PROTI MEDVRSTNIŠKEMU NASILJU IN SPLETNEMU NASILJU

Za preprečevanje in boj proti pojavom nasilja in spletnega nasilja so predvidene obveznosti tudi s strani dijakinj in dijakov, ne le s strani ravnatelja, profesorjev in celotnega šolskega osebja.

Pomembno je razmisliti, kako se mora vsak dijak obnašati znotraj šolske skupnosti, sprejeti pravila, ki so namenjena preprečevanju primerov nasilja in spletnega nasilja.

Najprej naj opomnimo, da morajo družine že ob vpisu otroka v šolo podpisati **Sporazum o vzajemni soodgovornosti** med šolo in družino ter biti seznanjene s šolskim pravilnikom, ukrepi, ki jih sprejme šola, ter morebitnimi kazenskimi in civilnimi posledicami za mladoletnika in družino zaradi dejanj nasilja in spletnega nasilja.

Kaj je Sporazum o vzajemni soodgovornosti?

To je zaveza, ki jo prevzameta šola in družina, da sodelujeta pri vzgoji dijakinj in dijakov s skupnim sprejemanjem pravil in vrednot.

Družine so »povabljene, da sodelujejo na informativnih in ozaveščevalnih srečanjih o pojavih nasilja in spletnega nasilja, s čimer se spodbuja produktivno vzgojno sodelovanje (...). V tem kontekstu morajo biti starši seznanjeni s šolskim pravilnikom.

Povabljeni so, da sodelujejo s šolo pri preprečevanju nasilja in ukrepih za soočanje z akutnimi situacijami.« (Smernice)

Šolski pravilnik je prisoten v vsaki šoli in služi za izpostavljanje napačnih ravnanj, ki lahko škodijo drugim, ter ukrepov, ki so predvideni za vsakega dijaka oz. dijakinjo.

Priporočamo, da skupaj z odraslo osebo ponovno preberete pravilnik naše šole ter se seznanim s pravili in kaznimi, ki so predvidene.

Dijakinje in dijaki morate:

- sodelovati v dejavnostih preprečevanja nasilja in spletnega nasilja, ki jih organizira šola;
- (predstavniki dijakov morajo) sodelovati z ravnateljem in profsorskim zborom pri organizaciji dejavnosti za preprečevanje nasilja in spletnega nasilja;
- biti aktivni v akcijah proti nasilju in spletnemu nasilju ter v zaščiti žrtev;
- obveščati profesorice in profesorje ter druge odrasle osebe o primerih nasilja in spletnega nasilja, o katerih slišite ali jih vidite, in podpirati sošolca/sošolko žrtev (ga/jo tolažiti in aktivno posredovati v njegovo/njeno obrambo);
- sodelovati pri izvedbi dejavnosti kooperativnega učenja;
- poročati o kritičnih situacijah in nezadovoljstvu, ki pogosto nakazujejo pojav nasilja;
- vsak mladoletnik, starejši od 14 let, kot tudi vsak izmed staršev ali odgovorna oseba mladoletnika, ki je bil žrtev katerega koli dejanja iz 1. člena, 2. odstavka Zakona o nasilju in spletnem nasilju (L. 71/2015), lahko vloži prošnjo pri upravljavcu spletne strani ali družbenih omrežij za zakritje, odstranitev ali blokiranje osebnih podatkov mladoletnika, ki so bili razširjeni na internetu.

V posodobljenih smernicah iz leta 2021 se ponovno poudarja vloga aktivnega sodelovanja predstavnikov dijakov in zavodskega sveta pri organizaciji dejavnosti za preprečevanje nasilja in spletnega nasilja.

ZAŠČITA OSEBNIH PODATKOV V ŠOLI

Verjetno ste že slišali za izraz »zasebnost« (angl. *Privacy*) in verjetno tudi vi večkrat zahtevate svojo pravico do zasebnosti. Zdaj je čas, da razjasnimo, kaj to pomeni.

Kaj pomeni zasebnost?

Gre za zaščito navad in življenjske zgodovine vsake osebe. Zaščititi zasebnost pomeni, da ne razširjamo slik, osebnih podatkov, ne pripovedujemo dogodkov iz življenja osebe brez njenega dovoljenja.

- Ali ste kdaj naredili *selfie* s prijatelji in objavili sliko, ne da bi vprašali, ali so za to soglašali?
- Ali ste objavili slike, ki ste jih naredili na skrivaj in ki se nanašajo na druge, tudi samo za šalo?

Ta vedenja lahko postanejo **kazniva dejanja**. Če slike, ki jih objavite, prikazujejo osebne in zasebne dogodke osebe ali jih spremlja norčevanje, lahko postanete spletni povzročitelji nasilja.

Ne pozabite, da lahko slika sošolca, objavljena brez njegovega dovoljenja, povzroči veliko škodo in ima lahko resne posledice.

Vedno se obrnite na odraslo osebo, če menite, da ste v primeru spletnega nasilja vključeni, čeprav samo opazovalci, v klepet.

Vedeti morate tudi, da obstaja posebna funkcija, imenovana »Pooblaščenec za zaščito osebnih podatkov«, na katero lahko prijavite primer spletnega nasilja, z uporabo te povezave:

<https://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/6732688>.

Vabimo vas, da skupaj z odraslo osebo obiščete spletno stran pooblaščenca, da razumete delovanje te funkcije.

Poleg tega lahko mladoletna žrtev spletnega nasilja zahteva od upravljavca spletne strani ali socialnega omrežja, da zakrije, odstrani ali blokira vsebino, ki je bila razširjena na internetu (če je starejši od 14 let, morajo to narediti starši v njegovem imenu). Če v 48 urah ne ukrepajo, se lahko žrtev obrne na Pooblaščenca za zaščito osebnih podatkov, ki bo ukrepal v naslednjih 48 urah in zahteval ukrep.

VIRI:

- Ustava R. Italije, Dežela FJK, prevod: Centralni urad Lektura: SloriJezik Pravno svetovanje: doc. dr. Sandro Paolucci, prof. dr. Rajko Pirnat Pravna revizija: prof. dr. Rajko Pirnat. Objava vsebuje besedilo ustave Italijanske republike, posodobljeno z Ustavnim zakonom št. 1 z dne 26. 9. 2023 (Uradni list št. 235 z dne 7. 10. 2023).
- Kazenski zakonik R. Italije, ital. Codice penale.
- Civilni zakonik R. Italije, ital. Codice civile.
- Smernice za preprečevanje vrstniškega nasilja: min. odlok št. 13 z dne 13.1.2021 z min. dopisom št. 482 z dne 18.2.2021 <https://www.mim.gov.it/linee-guida-prevenzione-e-contrasto> .
- <https://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/6732688>.
- <https://safe.si/nasveti/spletno-in-mobilno-trpincenje/spletno-nasilje> .
- www.piattaformaelisa.it .
- Medvrstniško nasilje, Protokol za ravnanje ob zaznavi in obravnavi medvrstniškega nasilja v vzgojno-izobraževalnih zavodih, Zavod R. Slovenije za šolstvo, spletna izdaja, Ljubljana, 2023. Publikacija je dosegljiva na: www.zrss.si/pdf/protokol_medvrstnisko_nasilje.pdf .

ZDAJ STE NA VRSTI VI!

Želeli smo vam ponuditi preprosto orodje, s katerim boste razumeli, da ste v prvi vrsti odgovorni za dogajanje na naši šoli. Premislite in poglobite namige, ki smo vam jih predstavili, ter poskusite sami izoblikovati nekaj predlogov za preprečevanje nasilja in spletnega nasilja ter za spodbujanje dobrega počutja v šoli. O tem se pogovorite s svojimi razredniki.

Na koncu navajamo, kaj predlagajo državne Smernice:

»(...) prva akcija za boj proti nasilju in spletnemu nasilju je skrb za odnose z drugimi, ki se razširja na vsak subjekt izobraževalne skupnosti in jo spremlja talno razmišljanje o vsaki obliki diskriminacije, valorizacija razlik in vključevanje v projekte in skupine poti raziskovanja ter dialoga z okoljem. Za ta namen se priporočajo plodna izobraževalna partnerstva med šolo, družino in drugimi izobraževalnimi agencijami izven šole. Pomembno vlogo ima izobraževanje učiteljev, učencev, staršev in šolskih sodelavcev, ki so kot protagonisti na različnih ravneh vključeni v izobraževalni načrt za preprečevanje nasilja in spodbujanje spoštovanja ter sobivanja v šoli.«